

CARTES DE POBLAMENT

Aquesta és la carta pobla de Carrascal (Castelló), escrita per fray Hug de Fullalquer al 17 d'abril de 1237:

“Sàpiguen tots que nos, fra Hug de Fullalquer, per gràcia de Déu humil castellà [prior] d'Amposta, amb l'acord i voluntat dels nostres frares, fra Ramon de teris, comendador de Cervera [del Maestrat], i fra Gigó i fra Martí Éneguez, us donem i concedim a vós, Pere de Capellà i Bernat Guasch i Balaguer d'Abella i Arnau de Castellbò i tots els vostres per igual tota la heretat, amb erms i poblats del comendador de Cervera [del Mestre], al lloc nomenat el Carrascal, tal com divideix per orient amb una altra població [...], a occident amb el terme de Xert, a migdia amb el riu Sec i heretats dels sarraïns i al nord amb el terme de Canet i la Jana. tal com per aquests 4 límits està envoltada i determinada, us la donem a vós i als vostres i a tota la vostra posteritat, amb el pacte que doneu lleialment el delme i primícia de tots els béns que Déu us donarà, i tots els costums que fan els altres pobladors del terme de Cervera [del Maestre]; us donem aquesta població sencera des del cel fins a l'abisme a vós i als vostres i a tota la vostra posteritat per sempre [...], però salvant els drets nostres i el domini [jurisdiccional de l'Ordre] l'Hospital. Si desitgeu vendre, donar en penyora o alienar aquesta heretat podeu fer-ho, excepte a religiosos, i a cavallers i a dones.

I nos, aquests pobladors abans nomenats, us prometem a vós, fra Hug de Fullalquer, i altres frares de l'Hospital, que treballarem i sembrarem i conrearem i farem cases i habitarem aquí amb totes les nostres coses.

Això es va fer el dia 17 d'abril de l'any 1239.

Signe de fra Hug de Fullalquer, per gràcia de Déu humil castellà d'Amposta, signe de fra Ramon d teris, comendador de Cervera, signe de fra Gigó, signe de fra Martí Eneguez.

Signe de Guillem Rufa, signe de Bernat d'Horta, testimonis de l'assumpte. Pere Subdells, que el va escriure per mandat de fra Arnau, prior de Cervera, les dites dia i any.”

FONT i anàlisi del document: Maria Estela Verge Morera
<http://mayores.uji.es/blogs/antopsantmateu/?p=994>

– Fixa't en la data del document: Qui va otorgar previament eixes terres a l'ordre militar-religiosa de Sant Joan de l'Hospital i en quin context?

LES REVOLTES CAMPEROLES

Per tota Europa, el camperolat va lluitar per tal de millorar les seues condicions de vida. Els protagonistes d'eixes lluites no sabien escriure, així que ens han arribat pocs testimonis. Només les grans rebelions camperoles quedaren registrades. Una d'elles va ser la rebelió de Wat Tyler, a Anglaterra, al 1381.

Al 30 de maig de 1381 l'arcedià (sacerdot) John Bampton estava a Brentwood, amb la seua guàrdia personal, obligant als camperols a pagar impostos senyorials. Els camperols no van aguantar més i atacaren a Bampton i la seua guàrdia, que pegaren a fugir. La rebelió es va estendre pertot arreu. El camperolat rebel cremava els arxius senyorials (on estaven apuntades les comptabilitats dels impostos) i assaltava les presons senyorials, alliberant als pressos (molts d'ells empresonats només per no pagar els impostos als seus senyors). Les demandes dels camperols revoltats eren el fi de les prestacions servils i la disminució dels impostos senyorials.

La cosa va anar a més, i va acabar amb tota una batalla on el rei Richard II va tenir que mobilitzar 4000 guerrers per tal de fer front als camperols revoltats. La rebelió va acabar amb l'aparent victòria del rei.

Però els impostos baixaren i la servitud va desaparèixer d'Anglaterra per sempre.

“Quan Adan arava la terra i Eva filava la llana, qui era llavors el cavaller? Des del principi tots els homes per naturalesa es van crear per igual, i la nostra servitud va venir per la injusta opressió de homes malvats. Perquè si Déu hagués volgut que existiren serfs, hauria establert des del principi qui hauria de ser serf i qui home lliure. I, per tant, us exhorto a considerar que ara ha arribat el moment, que ens ha sigut assenyalat per Déu, en el qual vosaltres podeu (si voleu) acabar amb el jou de l'esclavitud i recuperar la llibertat “.

John Ball, un dels líders de la revolta, 1381.

FONT: http://www.bbc.co.uk/radio4/history/voices/voices_reading_revolt.shtml

– Quins arguments va emprar John Ball per a justificar i legitimar la revolta?

– Hui en dia, si tu hagueres de justificar una reclamació, empraries arguments pareguts? Per què?

Nicolau Aymerich va ser un inquisidor català que va dirigir l'organització a la Corona d'Aragó. Tal era el creixement de la Santa Inquisició que al 1376 Aymerich va escriure (en llatí) un manual per a inquisidors: el *Directorium Inquisitorum*, traduït i copiat a diverses llengües.

Todos cuantos invocan al demonio de cualquiera de los tres modos susodichos están sujetos á la jurisdiccion del Santo Oficio como hereges, y deben ser castigados como tales. Y efectivamente toda invocacion al diablo de una de las tres especies que acabamos de indicar es acto de heregía, como quiera que se practicare. *Direct. part. 2, quæst. 43.*

CAPÍTULO X.

De las multas y confiscacion de bienes.

ADEMAS de las penitencias echa multas la inquisicion, por la propia causa que manda romería, ayunos y rezos. Deben invertirse estas multas en obras pías, como son la manutencion y el decoro del santo Oficio; que efectivamente es muy conforme à justicia que los que son condenados por el santo tribunal paguen para que este subsista, pues, como dice San Pablo *ad Corinht. I, cap. 9*, ninguno tiene obligacion de militar á su costa: *nemo cogitur stipendiis suis militare*. Tambien pueden admitir dadas los inquisidores, pero no han de ser de mucho valor, por no mostrarse codiciosos en demasia, y escandalizar á los seglares. Si co-

Siendo la mas provechosa entre todas las obras pías la existencia y perpetuidad de la inquisicion, no admite duda que se pueden aplicar las multas á las necesidades y al sustento de los inquisidores y familiares, sin que sea precisa para esta aplicacion el caso de necesidad urgente, por ser siempre útil y provechoso sobre manera á la fé de Cristo que tengan mucho dinero los inquisidores, para que puedan mantener y pagar bien á los familiares que persiguen y prenden á los hereges, y subvenir á los otros gastos de su ministerio; y eso

* “familiares” s'empra com sinònim de “empleats”.

- On anaven a parar els diners de les multes impostes pel Santo Oficio?
- Els inquisidors, podien acceptar “regals”?

L'ANTIJUDAISME

L'única manera d'escapar de l'antijudaisme era... deixar de ser jueu. Moltes famílies jueves optaren per la conversió al cristianisme com a única via per a protegir-se de la violència religiosa:

Más espectacular quizás fue la conversión de Salomón ha-Levi (c. 1351-1435), uno de los judíos más ricos e influyentes de Burgos, rabino de aquella comunidad, gran conocedor de los textos talmúdicos y rabínicos; dominaba también perfectamente la filosofía escolástica, la teología y la astronomía. Después de leer y meditar la Guía de los descarriados de Maimónides, la Suma de santo Tomás de Aquino, el Pugio fidei de Ramón Martí y las obras de Abner de Burgos, se convenció -nos dice él- de que el cristianismo era la verdadera religión. Se bautizó el 21 de julio de 1390, junto con sus hermanos, Pedro Suárez y Alvar García, su hija y sus cuatro hijos; en cambio, su esposa Juana murió judía poco después. A raíz de su conversión, Salomón ha-Levi cambió su nombre por el de Pablo de Santa María, ya que, como perteneciente a la tribu de Leví, decía ser de la misma estirpe que la Virgen María. De él desciende la poderosa familia burgalesa de los Santa María o Cartagena. Después de su conversión, Pablo de Santa María pasó algunos años en la Universidad de París, donde se doctoró en Teología. Por sus capacidades y dotes para el sermón destacó rápidamente como prominente eclesiástico. Fue nombrado obispo de Cartagena en 1405 y arzobispo de Burgos en 1415. Muerto el rey Enrique III, formó parte del Consejo Real que rigió los destinos de Castilla en nombre de la regente Doña Catalina de Lancaster y fue tutor del heredero al trono, el futuro Juan II.

Joseph PÉREZ: *Los judíos en España*. Marcial Pons, 2005, pp. 99-100

- Creus que la conversió de Salomón ha-Levi va ser sincera? Per què?

LES CROADES

La primera de les croades va culminar a juliol de l'any 1099 amb la presa de Jerusalem. L'exèrcit croat era en realitat una amalgama de nobles feudals amb els seus exèrcits particulars buscant...

– Llig el text i pensa: que anaven buscant els croats a “Terra Santa”?

“Els nostres pelegrins, entrats en la ciutat, perseguien i mataven als sarraïns fins al temple de Salomó, on ells s’havien agrupat i des d’on van enfrontar als nostres el combat més ferm durant tota la jornada, fins al punt que el temple sencer brillava amb la seua sang. Al final, després d’haver enfonsat als pagans, els nostres es van apoderar al temple d’un gran nombre de dones i nens i van matar o van deixar amb vida als que els plaïa. ... Els croats es van estendre de seguida per tota la ciutat, apoderant-se de l’or, la plata, els cavalls, els muls, i saquejant les cases que vessaven de riqueses. Després, completament feliços i plorant d’alegria, van anar a adorar el sepulcre del nostre salvador Jesús i van pagar el seu deute amb ell.”

Cronista anònim de la toma de Jerusalén, citat por LE GOFF, Jacques: *La Baja Edad Media*. Madrid, Siglo XXI, 1980 (10^a ed.), p. 128.

La presència de la noblesa feudal europea a “Terra Santa” es va prolongar fins a finals del segle XIII, quan la fortalesa d’Acre va caure en mans musulmanes. Durant aquests dos segles allí es van establir senyories feudals i es van lliurar guerres a tres i quatre bandes tenint com a protagonistes Bizanci, els sultans fatimies (Egipte), els turcs seljucides (Irak), i els nobles feudals europeus (els croats).

LA PESTA NEGRA

- Llig el text de baix i resumeix a la teua llibreta les fases de la pesta.

Una característica de la pesta, jo diria, és que semblava gairebé dissenyada a propòsit per maximitzar el terror. [...] En qualsevol cas, la pesta és excepcionalment virulenta per la seua capacitat per col·lapsar el sistema immunològic del cos. Després d'una picada infecciosa, hi ha un període d'incubació, generalment d'un a sis dies, i després apareixen els símptomes clàssics -l'inici- llançant la primera etapa de la pesta bubònica.

Així, en el lloc de la picada de puça apareix el que s'anomena un carboncle o ampolla negra gangrenosa, envoltada per marques de color roig. [...] Però també, juntament amb ella, apareix una febre alta i calfreds, mal de cap molt fort, nàusees i vòmits i símptomes generals de tipus gripal; després de la qual cosa el pacient passa a la segona etapa de la pesta bubònica, quan aquesta envaeix (els bacteris envaeixen) el sistema limfàtic i es filtren als ganglis limfàtics.

Un parell de dies després, els anomenats "bubons" (que són el símptoma que dona a la malaltia seu nom, pesta bubònica), apareixen. Aquests són una inflamació infectada dels ganglis limfàtics, una massa dura de la mida d'una taronja sota de la pell. El lloc del bubó varia, segons el lloc de la picada infecciosa. Si una puça pica a les cames, el bubó és generalment a l'engonal. Si les puces per contra picassen als braços, el bubó apareixeria en l'aixella o al coll. En qualsevol cas, [...] el dolor causat pels bubons era tan violent que les víctimes es llançaven des de les teulades o [als rius] per escapar d'ell. [...] el cos del malalt i totes les seues excrecions -orina, la suor, la respiració- expel·lien una pudor insuportable.

Vull que recordem quan deshumanitzants eren els símptomes de la pesta, i això és tremendament important per entendre la forma en que les societats van experimentar el seu esclat. En la tercera etapa, el bacteri allibera una toxina molt potent, i aquesta circula a través del torrent sanguini; i és la toxina la que mata. Ataca els teixits, causant el trencament dels vasos sanguinis, donant lloc a punts subcutanis de color porpra, els anomenats "senyals" de la pesta. [...] reben aquest nom a causa de que es pensava que eren com els signes, és a dir, els senyals de la ira de Déu, la ira que el portava a aniquilar al seu poble amb la pesta.

La toxina inicia la fase sèptica d'aquesta malaltia, que causa una ràpida degeneració dels músculs del cor, dels ronyons, els nervis i el sistema nerviós central, i això condueix a símptomes com ara ulls injectats en sang, prostració en general, febre, nàusees, mal de cap sever, i dany neurològic progressiu que es manifesta per trastorns de la parla, marxa vacil·lant, trastorns psíquics i demència. Veiem una altra vegada com aquesta malaltia és terriblement deshumanitzadora i atroç. I porta a continuació al deliri i el coma. De vegades també provoca la gangrena de les extremitats i això pot, de fet, ser l'origen del terme "Mort Negra".

[...]

La mort ocorria en aproximadament la meitat dels casos en uns pocs dies, encara que alguns dels afectats agonitzaven durant tres o quatre setmanes, després de les quals una xicoteta minoria iniciava una lenta recuperació.

SNOWDEN, Frank: *Epidemics in Western Europe since 1600*. Open Yale Courses, Conferència 3.

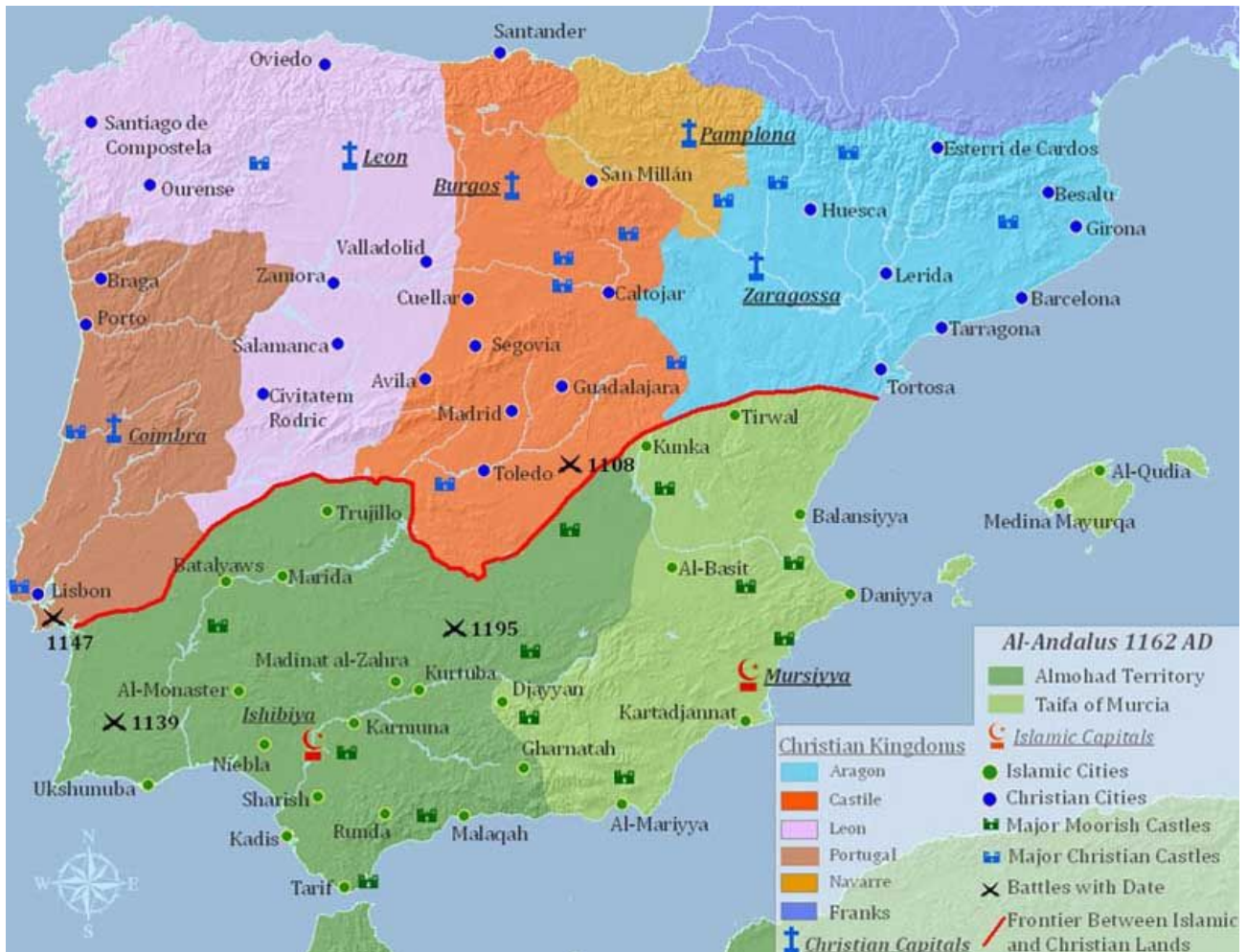
La fi d'Al-Andalus

Després d'una llarga guerra interna, a l'any 1031 tot el territori d'Al-Andalus es va trencar en una multitud de xicotets regnes independents uns dels altres coneguts com **Regnes de Taifes**. Açò va suposar el principi del declivi de l'hegemonia musulmana a la Península Ibèrica sobretot perquè els regnes cristians del nord estaven seguint precisament la tendència contrària: fusionar-se i fer-se cada vegada més forts.

La conquesta del territori peninsular musulmà per part dels regnes cristians del nord es va dur a terme en **dues fases**:

El primer colp tindrà lloc a finals del XI principis del XII: Alfonso VI de Castilla y León pren al 1085 la ciutat de **Toledo**. I al 1118 Alfons I, rei de la Corona d'Aragó i de Navarra, conquesta **Saragossa**. Els regnes cristians pràcticament havien doblat els seus territoris i les noves fronteres eren la vall del Tajo i el sud de la vall de l'Ebre i les muntanyes de Terol. Al 1147 Alfonso I de Portugal "acaba la faena" conquerint la desembocadura del Tajo: Lisboa.

Per tal d'evitar la conquesta immediata, molts regnes de Taifes pactaren amb els reis aragonesos i castellans el pagament de forts tributs anuals en or i plata.

El segon colp va tenir lloc a mitjan segle XIII: al 1238 va caure **València** en mans de Jaume I d'Aragó, i al 1248 **Sevilla** va ser conquerida per Fernando III de Castilla. Després d'acabar amb alguns "flecós", d'Al-Andalus només quedava el regne taifa de Granada.

Granada va romandre com regne vassall de Castella, sotmés a un fort tribut. Finalment, al 1492 les dues corones de Castella i Aragó, unificades via matrimoni(*), van liquidar-lo definitivament després d'una llarga guerra de deu anys.

FLECOS: Figuradament, assumptes pendents de menor importància.

UNIFICACIÓ DE CASTELLA I ARAGÓ: La unió de les dues corones més poderoses de la Península Ibèrica es va dur a terme mitjançant el matrimoni, en 1469, d'Isabel I de Castella i Ferran II d'Aragó, coneguts com els Reis Catòlics.